

Karolina Drela

Uniwersytet Szczeciński
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
e-mail: karolina.drela@wzieu.pl

Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na zachodniopomorskim rynku pracy

Kody JEL: E22, E24, J08, J48, M54

Słowa kluczowe: rynek pracy, bezrobocie, województwo zachodniopomorskie, fundusze unijne

Streszczenie. Zasadniczym celem podjętych w artykule rozważań jest przedstawienie nowej perspektywy finansowej UE w aspekcie rynku pracy, a także próba wstępnej weryfikacji wielkości funduszy unijnych na lata 2014–2020 przeznaczonych na zachodniopomorski rynek pracy. Niniejsza praca zawiera rozważania dotyczące m.in. funduszy unijnych jako instrumentu realizacji celów Unii Europejskiej na rynku pracy oraz sytuacji zachodniopomorskiego rynku pracy wobec nowej perspektywy finansowej UE.

Wprowadzenie

Unia Europejska (UE) uruchomiła dotychczas wiele funduszy o charakterze pomocowym. Utworzono je przede wszystkim z uwagi na fakt, iż nowo przyjmowane do Wspólnoty kraje charakteryzowały się słabszymi gospodarkami od dotychczasowych krajów Unii, co nie pozwalało im na skuteczne konkutowanie na unijnych rynkach. Nie bez znaczenia były także zaległości tych krajów np. w zakresie ochrony środowiska, rynku pracy czy infrastruktury komunikacyjnej. Bezrobocie w Polsce, tak jak w wielu krajach UE, od lat jest jednym z najważniejszych problemów społecznych. Kraje te pod względem poziomu bezrobocia są bardzo zróżnicowane, podobnie jak różne regiony Polski. Unia Europejska podjęła więc próbę zmniejszenia występowania bezrobocia poprzez stworzenie mechanizmów powstrzymujących szerzenie się tego problemu oraz możliwości skorzystania z funduszy unijnych do poprawy sytuacji na rynku pracy. Środki

otrzymywane z UE są wykorzystywane w celu wspierania i restrukturyzacji gospodarek 28 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Celem rozważań jest więc przedstawienie nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej w aspekcie rynku pracy oraz próba wstępnej weryfikacji funduszy unijnych na lata 2014–2020 na zachodniopomorskim rynku pracy. Na wstępie zamieszczono rozważania dotyczące funduszy unijnych jako instrumentu realizacji celów Unii Europejskiej na rynku pracy. Dla lepszego zobrazowania posłużono się perspektywą finansową 2014–2020. Przedmiotem kolejnej części był zachodniopomorski rynek pracy wobec nowej perspektywy, ze szczególnym uwzględnieniem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego i Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Dlatego postanowiono przedstawić dotychczasowe wdrożenia od momentu uruchomienia tych programów. Część końcową stanowią ważniejsze wnioski wynikające z rozważań.

1. Fundusze unijne jako instrument realizacji celów Unii Europejskiej na rynku pracy

Fundusze unijne to środki finansowe UE, które są przez państwa członkowskie gromadzone oraz przekazywane do wspólnego budżetu. Każdy z krajów członkowskich jest zobowiązany do zasilania budżetu UE, choć duża część tych przychodów zależy od poziomu gospodarczego państw. Oznacza to, iż państwa bogatsze wpłacają więcej niż kraje biedniejsze i mimo to nie pozyskują więcej dotacji z Unii Europejskiej.

Unia Europejska przeznaczająca zgromadzone środki na wsparcie wyrównywania różnic gospodarczych pomiędzy regionami Unii Europejskiej oraz w efekcie – ich mieszkańcami, co może zostać zrealizowane między innymi dzięki przyspieszeniu rozwoju regionów zapóźnionych. Podmioty w krajach będących beneficjentami funduszy unijnych muszą jednocześnie pokazać, iż mają plan na wykorzystanie unijnych funduszy, którego założenia są zgodne z założeniami programowymi danego funduszu, oraz są w stanie udowodnić, że mogą ten plan zrealizować. Każda dotacja, o jaką można się ubiegać ze środków UE, w rzeczywistości zawsze jest w 15% współfinansowana ze środków krajowych (budżetu państwa). Budżet UE jest ustalany raz na 7 lat (Skiba, 2010, s. 104), stąd miniona perspektywa finansowa opiewała na lata 2007–2013, a obecna na 2014–2020.

Główną część transferów z budżetu UE w pierwszym programowaniu, w którym uczestniczyła Polska w latach 2004–2006 (Polska mogła korzystać z instrumentów finansowych Unii Europejskiej służących modernizacji i restrukturyzacji kraju), stanowiły środki przeznaczone na politykę strukturalną – 4,7 mld euro w formie środków na wypłaty i 11,4 mld euro w kategoriach zobowiązań, a więc do wykorzystania w dłuższym okresie (Kawecka-Wyrzykowska, Synowiec, 2004, s. 13–14). Dane Komisji Europejskiej dotyczące wykorzystania unijnych funduszy na lata 2007–2013 pokazały, iż Polska stale przoduje w ich wdrażaniu. To Polsce przekazano największą kwotę funduszy spośród wszystkich krajów UE. Suma wartości środków przekazanych poprzez Komisję (zaliczek

oraz refundacji) wynosiła niemalże 16,5 mld euro. Ponad dwukrotnie mniejsze kwoty uzyskały Hiszpania i Niemcy – odpowiednio 7,8 mld euro oraz 7,5 mld euro. Łącznie KE wypłaciła państwom członkowskim 78,4 mld euro. Udział Polski w wypłaconych przez KE pieniądzech (ok. 21%) jest proporcjonalny do udziału Polski w funduszach alokowanych. Oznacza to, iż tempo wdrażania programów operacyjnych w Polsce jest właściwe i adekwatne do wielkości dostępnych środków. Kwota przekazana przez KE to jednocześnie 25,2% całości funduszy przekazanych Polsce w latach 2007–2013. Należy pamiętać, iż w tej perspektywie budżetowej UE Polska posiadała najwyższą kwotę wsparcia – niemalże $\frac{1}{5}$ budżetu na unijną politykę spójności (*Środki z budżetu...*, 2016).

Należy zwrócić uwagę, iż wykorzystanie funduszy unijnych w Polsce prawie od początku związane było z wątpliwościami, że nie uda się w pełni wykorzystać środków z UE. Z tego przekonania w latach 2004–2006 postawiono przede wszystkim na strategię maksymalnego pozyskiwania środków, co negatywnie wpłynęło na ich efektywność wydatkowania. Do dziś skuteczność wykorzystywania środków z UE jest kojarzona przede wszystkim ze zdolnością ich pozyskiwania. Miało wpływ na to przede wszystkim panujące przekonanie, że podstawową barierą w użyciu środków jest brak możliwości wniesienia wkładu własnego w ramach projektów czy programów europejskich, co skutkowało ich niewykorzystaniem.

Konkludując, działania podejmowane na rzecz rozwoju lokalnego powinny być realizowane łącznie przez wszystkie lokalne podmioty na różnych płaszczyznach, przy aktywnym współdziałaniu mieszkańców i służyć rozwojowi lokalnej infrastruktury, wsparciu projektów zmierzających do zwiększenia atrakcyjności szeroko rozumianego środowiska inwestycyjnego, tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju zasobów ludzkich i przedsiębiorczości (Bronisz, Kuć-Czajkowska, 2013). Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje wysoki stopień wykorzystania alokacji przewidzianej dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013 w ramach komponentu regionalnego. Na koniec 2015 roku poziom kontraktacji wynosił 104,1% dostępnych środków. Tym samym województwo zachodniopomorskie zajmuje pierwsze miejsce w Polsce, przy średnim krajowym poziomie kontraktacji wynoszącym 101,8%. Obecnie znajdujemy się w nowym okresie programowania na lata 2014–2020.

2. Fundusze Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014–2020

Trzeba pamiętać, że Polska otrzymać ma z budżetu UE ok. 119,5 mld euro (*Polska...*, 2016). Na tę sumę składają się pieniądze: z Polityki Spójności – ok. 82,5 mld euro, Wspólnej Polityki Rolnej – ok. 32,1 mld euro oraz ok. 5 mld euro w ramach takich programów, jak np. Horyzont 2020 czy Erasmus. Podkreślić należy, iż Polska jest największym beneficjentem Europejskiego Funduszu Społecznego w finansowaniu 2014–2020.

Jak już wcześniej wspomniano, w negocjacjach z Komisją Europejską w sprawie pozyskania przez Polskę funduszy unijnych z budżetu Polityki Spójności na lata 2014–2020 Polska otrzymać ma 82,5 mld euro (*Fundusze...*, 2016). Na tę kwotę składać się ma:

- ok. 76,9 mld euro dostępnych w programach operacyjnych, w tym ponad 252 mln euro na wsparcie bezrobotnej i nieuczącej się młodzieży;
- ok. 700 mln euro dostępnych w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej;
- 4,1 mld euro na projekty infrastrukturalne o znaczeniu europejskim w obszarze transportu, energetyki i technologii informacyjnych w ramach instrumentu „Łącząc Europę”;
- ok. 473 mln euro z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) na programy, które zapewnią żywność dla osób najbardziej potrzebujących oraz odzież i inne podstawowe artykuły osobom bezdomnym oraz dzieciom w trudnej sytuacji materialnej;
- ok. 287 mln z zarządzanej przez KE ogólnej puli przeznaczonej na pomoc techniczną;
- ok. 71 mln euro na działania innowacyjne związane z rozwojem obszarów miejskich.

Planowane jest, że środki te będzie można zainwestować m.in. w badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe (autostrady, drogi ekspresowe), rozwój przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku (kolej, transport publiczny), cyfryzację kraju (szerokopasmowy dostęp do Internetu, e-usługi administracji) czy włączenie społeczne i aktywizację zawodową.

Podsumowując, nowa perspektywa finansowa 2014–2020 to kolejna szansa dla polskich przedsiębiorstw i samorządów. Największe zasoby funduszy unijnych, jakie dotychczas były dostępne dla Polski, tj. 82,5 mld euro (z łącznej puli 325 mld euro), zostaną przeznaczone m.in. na inwestycje oraz na sferę badawczo-rozwojową. To jest drugi tak duży budżet dla Polski i zapewne ostatni, gdyż w 2020 roku (takie są założenia umowy) Polska stanie się krajem rozwiniętym i na tyle bogatym, aby w skromniejszym zakresie korzystać z polityki spójności. Tak znaczące finansowe uderzenie dla Polski pozwoli na znaczne zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw oraz gospodarki krajowej na arenie międzynarodowej oraz na poprawę na rynku pracy. W projekcie Umowy Partnerstwa zakłada się, że w 2020 roku Polska będzie dobrze wyposażona w infrastrukturę, szczególnie komunikacyjną, tj. dokończone zostaną programy budowy dróg i modernizacji linii kolejowych, projekty ochrony środowiska i zagospodarowania odpadów, do czego zobowiązują warunki Traktatu Europejskiego.

3. Zachodniopomorski rynek pracy a nowa perspektywa 2014–2020

Województwo zachodniopomorskie jest bardzo specyficznym województwem, z jedną z najwyższych stóp bezrobocia w Polsce. Na koniec grudnia 2015 roku (WUP, 2016a, s. 5) w rejestrach urzędów pracy pozostawało łącznie ponad 1,5 mln osób bezrobotnych (o 14,3% mniej niż w 2014 r.). Zarejestrowani stanowili 9,8% cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie zachodniopomorskim wyniosła 13,3%, wobec 15,5% w 2014 r., a najwyższe niezmiennie notowano w województwie warmińsko-mazurskim – 16,3%, z kolei najmniejszym bezrobociem na koniec 2015 roku charakteryzowało się województwo wielkopolskie – 6,2%. Swoisty rynek pracy województwa zachodniopomorskiego charakteryzował się tym, że (WUP, 2016a, s. 7):

- ponad połowę bezrobotnych zarejestrowanych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (55,4%);
- przeważali bezrobotni mieszkający w mieście (57,4%);
- odnotowano wyższy udział osób starszych (31,4% w wieku powyżej 50. roku życia) w porównaniu do całej Polski;
- w woj. zachodniopomorskim, jak i ogółem w Polsce, w grupie osób 50+ większość tworzyli mężczyźni, stanowiący ponad 60,0%;
- w woj. zachodniopomorskim niższy jest udział osób bezrobotnych do 25. roku życia, który wyniósł 13,1% (2,0 pkt. proc. mniej niż ogółem w Polsce);
- wśród bezrobotnych znajdowało się 67,8 tys. osób poprzednio pracujących, w tym ponad 3,1 tys. osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Pozostałe 11,5 tys. zarejestrowanych dotychczas nie pracowało.

Dlatego środki otrzymane z EFS w poprzednich perspektywach pomogły prawie milionowi osób bezrobotnych w Polsce w powrocie na rynek pracy, w rozpoczęciu szkoleń lub założeniu własnej działalności gospodarczej, także w województwie zachodniopomorskim. W kolejnych siedmiu latach nowej perspektywy finansowej ponownie uwagę skupia się na walce z bezrobociem, na zwiększaniu efektywności na rynku pracy oraz pomocy najbardziej potrzebującym: młodym ludziom, kobietom czy starszym pracownikom.

Ludność województwa zachodniopomorskiego będzie mogła skorzystać z dwóch programów, które obejmują swoim działaniem rynek pracy:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Rozpoczęcie realizacji działań z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020 (RPO WZ) oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 (PO WER) związane było z wyborem Instytucji Pośredniczącej. Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie jest dla obydwu programów taką instytucją dla działań związanych z rynkiem pracy.

Oprócz powiatowych urzędów pracy, które już od 2015 roku rozdysponowują wśród osób bezrobotnych środki finansowe oraz instrumenty pomocowe w ramach RPO WZ

oraz PO WER, jako pierwsze dołączyły do nich podmioty oferujące osobom młodym (od 15. do 29. roku życia włącznie) m.in. doradztwo zawodowe, kursy zawodowe, staże u pracodawców czy wysokiej jakości szkolenia. Podstawowym warunkiem uczestnictwa w programie jest posiadanie statusu osoby, która nie pracuje, nie szkoli się i nie uczy (młodzież NEET). Wśród szkoleń i kursów cieszących się największą popularnością wymienić można np. kurs prawa jazdy kategorii C, C+E lub D, kurs na grafika komputerowego, spawacza czy elektryka, a także szkolenia z branży turystycznej. W 2016 roku rozpocznie się także nabór na szkolenia językowe oraz komputerowe, w szczególności dla osób po 50. roku życia oraz dla osób o niskich kwalifikacjach (maksymalnie ze średnim wykształceniem). To wsparcie pochodzić jednak już będzie ze środków RPO WZ.

4. Rynek pracy a Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020

Dla województwa zachodniopomorskiego, w ramach RPO ma trafić 1,6 mld euro (*Fundusze...*, 2016). To 12. województwo pod względem wielkości otrzymanych środków. Za zachodniopomorskim znajduje się jeszcze województwo świętokrzyskie (1,36 mld), podlaskie (1,21 mld), lubuskie i opolskie (po 0,9 mld). Największe dofinansowanie otrzymało województwo śląskie – 3,47 mld euro.

Omawiając działania związane z dofinansowaniem skierowanym na zachodniopomorski rynek pracy, dodać trzeba, że w dniu 6 maja 2015 r. zawarte zostało porozumienie w sprawie powierzenia Instytucji Pośredniczącej zadań związanych z realizacją RPO WZ 2014–2020, pomiędzy Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego a Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie, na mocy którego Instytucja Zarządzająca RPO WZ (IZ) powierzyła Instytucji Pośredniczącej realizację części zadań związanych z realizacją RPO WZ. WUP w Szczecinie pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej w województwie zachodniopomorskim dla następujących osi priorytetowych w ramach RPO WZ, które bezpośrednio i pośrednio wiążą się z rynkiem pracy:

- Oś Priorytetowa VI Rynek pracy,
- Oś Priorytetowa VII Włączenie społeczne,
- Oś Priorytetowa VIII Edukacja.

Ze względu na długie negocjacje Polski z KE uruchomienie konkursów dotyczących tych osi priorytetowych opóźniło się. W tabeli 1 zaprezentowano działania, które zostały uruchomione w 2015 roku, a także te, które dopiero mają być uruchomione, z uwzględnieniem wartości alokacji na lata 2014–2020.

Tabela 1. Wdrażanie RPO WZ w województwie zachodniopomorskim od uruchomienia programu – stan na 31.12.2015 r.

Oś Priorytetowa / Działanie	Złożone wnioski o dofinansowanie		Podpisane umowy		Alokacja w zł 2014–2020
	liczba	wartość (zł)	liczba	wartość (zł)	
Oś Priorytetowa VI	20	42 778 042,32	20	42 778 042,32	823 058 823
Działanie 6.1	0	0,00	0	0,00	139 620 706
Działanie 6.2	0	0,00	0	0,00	17 957 647
Działanie 6.3	0	0,00	0	0,00	17 508 706
Działanie 6.4	0	0,00	0	0,00	89 788 235
Działanie 6.5	20	42 778 042,32	20	42 778 042,32	433 976 471
Działanie 6.6	0	0,00	0	0,00	64 348 235
Działanie 6.7	0	0,00	0	0,00	24 941 176
Działanie 6.8	0	0,00	0	0,00	34 917 647
Oś Priorytetowa VII	53	61 846 951,78	0	0,00	654 356 704
Działanie 7.1	53	61 846 951,78	0	0,00	409 933 176
Działanie 7.2	0	0,00	0	0,00	49 882 353
Działanie 7.3	0	0,00	0	0,00	65 247 519
Działanie 7.4	0	0,00	0	0,00	27 435 294
Działanie 7.5	0	0,00	0	0,00	7 081 892
Działanie 7.6	0	0,00	0	0,00	56 865 882
Działanie 7.7	0	0,00	0	0,00	37 910 588
Oś Priorytetowa VIII	0	0,00	0	0,00	449 895 401
Działanie 8.1	0	0,00	0	0,00	52 292 818
Działanie 8.2	0	0,00	0	0,00	15 547 182
Działanie 8.3	0	0,00	0	0,00	38 908 235
Działanie 8.4	0	0,00	0	0,00	19 952 941
Działanie 8.5	0	0,00	0	0,00	27 435 294
Działanie 8.6	0	0,00	0	0,00	169 057 754
Działanie 8.7	0	0,00	0	0,00	16 960 000
Działanie 8.8	0	0,00	0	0,00	9 976 471
Działanie 8.9	0	0,00	0	0,00	49 882 353
Działanie 8.10	0	0,00	0	0,00	49 882 353

Źródło: opracowanie własne na podst. danych WUP.

W ramach podpisanych umów na realizację projektów wypłacono 39 984 100 zł i było to tylko jedno działanie 6.5, dotyczące kompleksowego wsparcia dla osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo i poszukujących pracy, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, obejmujące pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Wykorzystane instrumenty i usługi rynku pracy miały na celu uzupełnienie lub zdobycie nowych umiejętności i kompetencji zawodowych, zdobycie doświadczenia zawodowego oraz

wsparcie mobilności na rynku pracy przez uczestników projektów. Ponadto w ramach projektów mogły być wykorzystane instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia i pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej, a także wsparcie skierowane do osób niepełnosprawnych. Alokacja przewidziana na realizację niniejszych projektów wyniosła 43 316 108 zł. Grupę docelową stanowiły osoby powyżej 29. roku życia zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne, znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (tj. osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne oraz nisko wykwalifikowane), dla których, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku, określono pierwszy lub drugi profil pomocy.

W II oraz na początku III kwartału 2016 r. zakończą się także nabory i oceny wniosków o dofinansowanie kilku kolejnych działań w ramach RPO WZ (Kalejdoskop, 2016, s. 6):

- Działanie 8.6 Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego – w odpowiedzi na konkurs wpłynęły 74 wnioski. Jest to znacząca ilość, biorąc pod uwagę fakt, że w dużej części projektów zaplanowano objęcie wsparciem wielu placówek jednocześnie. Jako najważniejsze formy interwencji zaplanowanych w ramach tego działania należy wymienić: doradztwo edukacyjno-zawodowe, staże, praktyki i dodatkowe zajęcia specjalistyczne dla uczniów, doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli czy doposażenie placówek. Realizacja tego typu projektów daje nadzieję, że szkolnictwo zawodowe w regionie zachodniopomorskim, wsparte środkami EFS, odrodzi się po wielu latach niekoniecznie przychylnego nastawienia społeczeństwa do tej formy nauczania, zaś na rynku będzie pojawiało się coraz więcej specjalistów posiadających „konkretny fach w ręku”.
- Działanie 8.7 Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego – w odpowiedzi na konkursu wpłynęło 31 wniosków. Interwencja w ramach tego działania jest analogiczna w stosunku do Działania 8.6, natomiast główną różnicą jest obszar, na którym będzie realizowane, czyli Szczeciński Obszar Metropolitalny (SOM), w skład którego wchodzi: Gmina Kobylanka, Gmina Stare Czarnowo, Gmina Police, Gmina Dobra (Szczecińska), Gmina Goleniów, Gmina Kołbaskowo, Gmina Gryfino, Miasto Szczecin, Miasto Stargard, Gmina Stargard, Gmina Nowe Warpno, Gmina Stepnica, Miasto Świnoujście oraz Powiat Policki.
- Działanie 8.3 Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz uczniów uczestniczących w kształceniu podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru

- Metropolitalnego – w ramach konkursu wpłynęły 23 wnioski. To kolejne działanie skierowane na obszar SOM, tym razem jednak wsparciem objęte zostaną szkoły prowadzące kształcenie ogólne. Szczególny nacisk zostanie położony na rozwój kompetencji kluczowych wśród uczniów, a także doskonalenie umiejętności nauczycieli oraz indywidualizację pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Działanie 8.1 Upowszechnianie edukacji przedszkolnej – w odpowiedzi na konkurs wpłynęło 78 wniosków. Jest to interwencja związana ze wsparciem zarówno publicznych, jak i prywatnych ośrodków wychowania przedszkolnego, poprzez m.in. tworzenie nowych oraz dostosowywanie już istniejących miejsc wychowania przedszkolnego (w tym w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami), rozszerzenie działalności ośrodków o dodatkowe zajęcia czy doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli placówek wychowania przedszkolnego.
 - Działanie 6.6 Programy zapewnienia i zwiększenia dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – wpłynęło 36 wniosków w ramach konkursu. W tym działaniu, choć opieką objęte zostaną dzieci w wieku żłobkowym, wsparcie ma w głównej mierze na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych oraz nieaktywnych zawodowo, a także pracujących będących w trakcie przerwy związanej z urlopem macierzyńskim, rodzicielskim lub wychowawczym. Dzięki dostępowi do opieki nad dziećmi do lat 3 osoby te możliwie szybko będą mogły wrócić na rynek pracy, co powinno pozytywnie oddziaływać na regionalną gospodarkę. Natomiast dzieci będą mogły uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych czy poznawczych, wykorzystujących nowe wyposażenie sal i przestrzeni żłobków oraz klubów dziecięcych.
 - Działanie 7.1 Programy na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej – w odpowiedzi na 2 konkursy (na typ projektu 2 oraz typ projektu 3) realizowane w ramach działania wpłynęły łącznie 34 wnioski. Interwencja w typie projektu 2 ma za zadanie prowadzenie kompleksowych działań, których celem jest przywrócenie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym na rynek pracy oraz do ich pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Wykorzystane przy tym zostaną instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej czy zawodowej. Ponadto, realizując 3 typ projektu, możliwe będzie udzielanie wsparcia dotyczącego rewitalizacji, polegające przede wszystkim na animacji i aktywizacji środowisk lokalnych, wzmacniając tym samym potencjał tychże środowisk.

5. Rynek pracy a Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020

Program PO WER ma charakter ogólnopolski i jest dofinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jest odpowiedzią na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, zdrowia i dobrego rządzenia, edukacji, szkolnictwa wyższego, innowacji społecznych, a także współpracy ponadnarodowej. W perspektywie finansowej 2014–2020 PO WER wynika z doświadczeń i realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach oraz stanowi uzupełnienie RPO, gdzie zaangażowana jest większość środków EFS i finansowane są przedsięwzięcia dedykowane konkretnym osobom czy grupom.

Program Wiedza Edukacja Rozwój jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS (4436,8 mln euro) oraz ze środków specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (Youth Employment Initiative – YEI; 252,4 mln euro), a także z budżetu państwa – 740,3 mln euro (Ministerstwo Rozwoju, 2016, s. 7). Na realizację programu przeznaczona zostanie ponad 5,42 mld euro, w tym ponad 2 mld euro na wsparcie osób młodych (*Co można..., 2016*). Program wspiera aktywizację osób młodych poniżej 30. roku życia pozostających bez zatrudnienia, szkolnictwo wyższe, innowacje społeczne, mobilność i współpracę ponadnarodową, a także reformy w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia czy dobrego rządzenia. Na tę kwotę składają się mają osie priorytetowe (*Co można..., 2016*):

- I Osoby młode na rynku pracy – 2035 mln euro (w tym wkład UE 1757 mln euro),
- II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji – 877,7 mln euro (w tym wkład UE 739,7 mln euro),
- III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju – 1253,29 mln euro (w tym wkład UE 1056,33 mln euro),
- IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa – 711,4 mln euro (w tym wkład UE 670,77 mln euro),
- V Wsparcie dla obszaru zdrowia – 357,4 mln euro (w tym wkład UE 301,2 mln euro),
- VI Pomoc techniczna – 195 mln euro (w tym wkład UE 164,13 mln euro).

W województwie zachodniopomorskim uruchomiono na razie tylko jedną oś priorytetową. W pierwszej osi priorytetowej „Osoby młode na rynku pracy” wsparcie kierowane jest bezpośrednio do młodych, czyli osób w wieku 15–29 lat, pozostających bez pracy (również niezarejestrowanych w urzędach pracy), w tym w szczególności do tych, którzy nie pracują, nie uczestniczą w kształceniu, czy nie szkolą się (tzw. kategoria NEET). W województwie zachodniopomorskim Instytucją Pośredniczącą dla nich, czyli m.in. prowadzącą nabory wniosków i wybierającą projekty do dofinansowania, jest, jak wspomniano wcześniej, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie.

W 2015 roku odbył się jeden konkurs, natomiast w 2016 wnioski przyjmowano w trybie pozakonkursowym, skierowanym do powiatowych urzędów pracy (tabela 2).

Tabela 2. Wdrażanie PO WER w województwie zachodniopomorskim od uruchomienia programu: Oś Priorytetowa I, stan na dzień 29.02.2016 r.

Oś Priorytetowa / Działanie / Poddziałanie	Wartość oraz liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Wartość oraz liczba podpisanych umów	Alokacja w zł 2014–2020
Oś Priorytetowa I	216 350 310,48	33 660 855,80	316 451 406
	241	20	
Działanie 1.1 (pozakonkursowe)	33 909 328,13	33 660 855,80	268 983 697
	20	20	
Poddziałanie 1.1.1	0,00	0,00	147 065 367
	0	0	
Poddziałanie 1.1.2 (YEI) (PUP)	33 909 328,13	33 660 855,80	121 918 330
	20	20	
Działanie 1.2 (konkursowe)	182 440 982,35	0,00	47 467 709
	221	0	
Poddziałanie 1.2.1	0,00	0,00	27 739 167
	0	0	
Poddziałanie 1.2.2 (YEI)	182 440 982,35	0,00	19 728 542
	221	0	

Źródło: opracowanie własne na podst. WUP (2016b).

Od uruchomienia Osi I w Zachodniopomorskim złożono łącznie 241 wniosków o dofinansowanie o wartości 216 350 310 zł. Z tego podpisano 20 umów (tabela 2 i 3) o wartości 33 660 856 zł, natomiast wypłacono aż 38 755 770 zł w ramach Działania 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, Poddziałanie: 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020, w trybie pozakonkursowym dedykowanym Powiatowym Urzędem Pracy. Projekty przewidziane do realizacji w ramach tego poddziałania obejmują instrumenty i usługi rynku pracy wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Ustawa, 2004), z wyłączeniem robót publicznych, które odnoszą się do następujących typów operacji:

- instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne);
- instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, które przedwcześnie opuszczają system edukacji, lub osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji;
- instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców i praktyki, spełniające standardy wskazane w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży;

- instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej (uwzględniając mobilność zawodową na europejskim rynku pracy za pośrednictwem sieci EURES);
- instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób niepełnosprawnych;
- instrumenty i usługi rynku pracy służące rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Tabela 3. Ocena wniosków od uruchomienia programu: Oś Priorytetowa I, stan na dzień 29.02.2016 r.

Oś Priorytetowa / Działanie / Poddziałanie	Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Liczba wniosków poprawnych formalnie	Liczba podpisanych umów
Oś Priorytetowa I	241	194	20
Działanie 1.1 (pozakonkursowe)	20	20	20
Poddziałanie 1.1.1	0	0	0
Poddziałanie 1.1.2 (YEI) (PUP)	20	20	20
Działanie 1.2 (konkursowe)	221	174	0
Poddziałanie 1.2.1	0	0	0
Poddziałanie 1.2.2 (YEI)	221	174	0

Źródło: opracowanie własne na podst. WUP (2016b).

W Poddziałaniu 1.2.2, dotyczącym wsparcia osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy (Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020 w województwie zachodniopomorskim w trybie konkursowym złożono 221 wniosków, z tego 174 były poprawne formalnie (tabela 3). Źródłem finansowania projektów w ww. poddziałaniu jest wkład UE i budżet państwa. Wnioskowane działania w ramach projektów obejmują wsparcie indywidualnej oraz kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej młodych osób (bezrobotnych, biernych zawodowo, a także poszukujących pracy, w tym w szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) poprzez:

- instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne);
- instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, które przedwcześnie opuszczają system edukacji; lub osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji;
- instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców;
- instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej (uwzględniając mobilność zawodową na europejskim rynku pracy za pośrednictwem sieci EURES);
- instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób niepełnosprawnych.

Do 29.02.2016 r. nie podano oficjalnie jednak, ile projektów zostanie dofinansowanych w tym działaniu. Z Planu Działania na 2016 rok, w ramach Osi I Osoby młode na rynku pracy, dla 1.2.2 planowana alokacja wynosi w Zachodniopomorskiem 9 456 416 zł.

Podsumowanie

W związku z rozpoczęciem finansowania unijnego na lata 2014–2020 w Polsce nie można przedstawić jeszcze efektów wykorzystania środków unijnych w województwie zachodniopomorskim. Bezpośredni wpływ realizowanych projektów na zachodniopomorski rynek pracy będzie można obserwować w przyszłości, gdyż finansowanie w ramach RPO WZ i PO WER dopiero się rozpoczęło. Oczekuje się więc finansowania i realizacji takich projektów, które spowodują zmniejszenie stopy bezrobocia i aktywizację osób bezrobotnych, rozwój innowacyjnych gałęzi gospodarki w województwie, wyposażanie mieszkańców województwa zachodniopomorskiego w pożądane przez pracodawców kwalifikacje (wykształcenie i umiejętności), aktywizację służb zatrudnienia (wykorzystywanie informacji z monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych, próba dostosowywania do aktualnej sytuacji na rynku pracy), inwestycje w przedsiębiorstwach (nowoczesne maszyny) wymagające przeszkolenia personelu i zwiększenie zatrudnienia mieszkańców tego regionu.

Ze względu na wysokie wykorzystanie środków unijnych w poprzedniej perspektywie finansowej w Zachodniopomorskiem z nową również wiąże się podobne plany. Spodziewać się można znacznego wpływu funduszy na jakościową stronę rynku pracy. Na pewno możliwość korzystania ze środków pomocowych ułatwi bezrobotnym, biernym zawodowo i pracującym w województwie zachodniopomorskim podwyższenie kwalifikacji, ale też możliwość znalezienia innej, lepszej pracy, a pracodawcom możliwość rozwoju przedsiębiorstw i zatrudniania dobrych pracowników.

Bibliografia

- Bronisz, U., Kuć-Czajkowska, K. (2013). *Działalność Jednostek Samorządu Terytorialnego w województwie lubelskim w latach 2004–2011. Analizy statystyczne*. Lublin: Urząd Statystyczny w Lublinie.
- Co można zrealizować?* Pobrane z: <https://www.power.gov.pl/strony/o-programie/zasady/co-mozna-zrealizowac/> (2016).
- Fundusze Europejskie w Polsce*. Pobrane z: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/> (2016).
- Kalejdoskop zachodniopomorskiego rynku pracy (2016), 2.
- Kawecka-Wyrzykowska, E., Synowiec, E. (2004). *Polska w Unii Europejskiej*. Warszawa: Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego.

- Ministerstwo Rozwoju (2016). *Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020*. Warszawa.
- Polska dostanie od Unii 13 mld euro na walkę z bezrobociem*. Pobrane z: <http://www.polskieradio.pl/42/275/Artykul/1132721,Polska-dostanie-od-Unii-13-mln-euro-na-walke-z-bezrobociem> (2016).
- Skiba, L. (2010). *Budżet Unii Europejskiej*. W: P. Kowalewski, G. Tchorek, J. Górski (red.), *Mechanizmy funkcjonowania strefy Euro*. Warszawa: NBP. Pobrane z: www.ugiw.umcs.lublin.pl/V.pdf (2016).
- Środki z budżetu Unii Europejskiej – skąd i na co?* Pobrane z: <http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/czysafundusze.aspx> (2016).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. DzU 2015, nr 0, poz. 149, z późn. zm.
- WUP (2016a). *Ocena sytuacji na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim oraz sprawozdanie z działań realizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w 2015 roku*. Szczecin: WUP.
- WUP (2016b). *Stan wdrażania PO WER. Stan wdrażania Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w województwie zachodniopomorskim*. Pobrane z: <https://www.wup.pl/pl/fundusze-europejskie/program-wiedza-edukacja-rozwoj-2014-2020/stan-wdrazania-po-wer/>

THE NEW FINANCIAL PERSPECTIVE EU OF THE WEST POMERANIA PROVINCE LABOUR MARKET

Keywords: labour market, unemployment, West Pomerania Province, EU Funds

Summary. Unemployment in Poland, as in many countries of the European Union, has long been one of the most important social problems. These countries in terms of unemployment levels are extremely varied, as are the various Polish regions. The European Union has therefore attempt to reduce the incidence of unemployment by creating mechanisms of inhibiting the spread of this problem and the possibility of using EU funds to improve the situation on the labor market. Funds received from the EU are used to support and restructure the economies of 28 member countries of the European Union. The aim of the discussion is therefore to present a new financial perspective of the European Union in terms of the labour market and attempt to preliminary verification of EU funds for the 2014–2020 period on the western labour market. At the outset, it contains discussion of EU funds as an instrument for achieving the objectives of the European Union on the labour market. To better illustrate, it was used the financial perspective 2014–2020. The subject of the next part of the West Pomeranian labour market was confronted with a new perspective, with particular emphasis on the Regional Operational Programme for Zachodniopomorskie and the Operational Programme Knowledge Education Development. Therefore it was decided to introduce the current implementation of the launch of these programs. End portion are the major conclusions from the discussion.

Translated by Karolina Dreła

Cytowanie

Dreła, K. (2016). Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na zachodniopomorskim rynku pracy. *Ekonomiczne Problemy Usług*, 125, 123–136.